

ЧЛЕНУ-КОРЕСПОНДЕНТУ НАМН УКРАЇНИ

В. М. ЄЛЬСЬКОМУ — 80 років

19 липня 2013 р. виповнилося 80 років від дня народження завідувача кафедрою патологічної фізіології Донецького національного медичного університету МОЗ України, двічі лауреата Академічної премії Президії НАМН України з теоретичної медицини, чл.-кор. НАМН України, доктора медичних наук, професора Віктора Миколайовича Єльського.

Після закінчення лікувального факультету Донецького медичного інституту В. М. Єльський пройшов у ньому наступні ступіні професійного росту: аспірант (з 1958 р.), асистент (з 1961 р.), кандидат медичних наук (з 1965 р.), доцент (з 1967 р.), доктор медичних наук (з 1978 р.), професор (з 1981 р.), завідувач кафедрою патофізіології (з 1983 р. по дійсний час).

В. М. Єльський присвятив свою наукову діяльність актуальній, особливо для Донецького регіону, проблемі — патологічній фізіології екстремальних станів, якою займається 55 років. У 1973 р. В. М. Єльський створив міжкафедральну міжвідомчу лабораторію з вивчення шоку Державного комітету з науки і техніки (що працює в комплексі з інститутами НАН і НАМН України, РАМН, МОЗ України і Росії, гірничорятувальною службою Донбасу Мінтоп України), в якій були отримані оригінальні результати в трьох актуальних і перспективних напрямках: 1) порушення нейрогуморального (ендокринного) гомеостазу і методи його патогенетичної корекції із застосуванням нейротропних препаратів різного фармакогенезу; 2) порушення метаболізму шокової клітини на субклітинному рівні, її біоенергетики і гіпоксії, шляхи їх відновлення за допомогою субстратів і ферментів, антигіпоксантів і антиоксидантів, гіпербаричної оксигенації; 3) шокова токсемія і детоксикація з використанням ліпосом і оригінального діалізатора на рідких динамічних мембранах.

Узагальнення великого матеріалу з гуморальної й функціональної діагностики, вибір найбільш інформативних критеріїв прогнозування виходу з шоку та їх кореляційно-регресивний аналіз дозволили створити найпростіші планіметричні пристрої для практичного використання їх на дошпитальному етапі. Отримані дані були використані для побудови концепції і теорії травматичної хвороби. Ця робота продовжується у таких напрямках: 1) синдром тривалого розчавлювання (разом з ЦНДЛ і ВГРЧ Донбасу МУП України) — ліпідна пероксидація, виділений та ідентифікований шо-

ковий токсин, встановлення його токсичних властивостей; 2) шок — типовий патологічний процес, старт травматичної хвороби (разом з НДІТО) — гаперметаболізм та поліорганна недостатність; 3) термінальні стани (разом із ЦНДЛ) — ліпідна пероксидація, антиоксидантна та антигіпоксантна патогенетична терапія; 4) вибухова шахтна травма (разом з ІНВХ НАМН України) — обтяжуючий вплив преморбидного шахтного фону на розвиток механічного, термічного та токсичного компонентів патогенезу; 5) черепно-мозкова травма (разом з ЦНДЛ, кафедрами реаніматології та нейрохірургії) — патогенетичні механізми порушення нейрохімічних систем мозку; 6) опікова травма (разом із кафедрою комбустіології та пластичної хірургії ДонНМУ і ІНВХ НАМН України).

В. М. Єльський зробив великий внесок у вітчизняну патофізіологію, зокрема в патофізіологію екстремальних станів. Він є автором понад 800 наукових праць, серед яких 16 монографій.

В. М. Єльський створив наукову школу (19 докторів і 18 кандидатів наук). Його учні очолюють інститути, кафедри, лабораторії і ведуть подальшу розробку проблем загальної патології в Україні та за кордоном.

В. М. Єльський є головою Донецького відділення і Віце-президентом Наукового товариства патофізіологів України, членом Президії Українського товариства нейронаук, заступником Голови Проблемної комісії "Екстремальні і термінальні стани" РАМН, членом проблемних комісій "Трав-

матична хвороба” МОЗ РФ, “Патофізіологія та іммунологія” МОЗ України, членом міжнародних товариств з патофізіології, нейроендокринології, Європейського товариства з нейронаук, Європейського товариства з вивчення шоку, членом Ради з фізіології людини і тварин РАН, з теоретичної і профілактичної медицини при Президії НАМН України, експертної Ради ВАК України протягом 8 років, член редакційних колегій 11 наукових журналів України та двох Росії, а також членом редакційних колегій 13 журналів (зокрема, 2 академічних і 2 російських).

В. М. Єльський нагороджений 6 державними і

4 науковими медалями, знаками “Відмінник охорони здоров’я”, “Шахтарська слава”, Почесними грамотами Президії НАМН України, МОЗ України, Донецької обласної державної адміністрації, грамотою Державного комітету України у справах національностей та релігій, дипломом товариства “*Wspolnota Polska*” (Варшава) та Почесною грамотою Білоруського товариства “Неман”.

Президія АМН України щиро вітає вельмишановного Віктора Миколайовича з ювілеєм та бажає йому доброго здоров’я, невичерпної енергії, подальших творчих успіхів і досягнень на шляху розвитку медичної науки.